

SVEN NORBERG, KARIN HÖKBORG, MARTIN JOHANSSON, DAN ELIASSON, LUCIEN DEDICHEN, *The European Economic Area — EEA Law — A Commentary on the EEA Agreement*. Fritzes, Stockholm 1993. 893 s.

Såvitt gäller utsikterna att bli använd i Sverige har en nyutkommen juridisk bok sällan gått ett så ovisst öde till mötes som den recenserade EES-kommentaren. Går allt enligt EU-anhängarnas förhoppningar blir Sverige redan den 1 januari 1995 en fullvärdig medlem i EU, vilket samtidigt kommer att medföra att EES-avtalet för svenskt vidkommande förlorar det mesta av sin betydelse, låt vara att det kommer att fortsätta att gälla i förhållande till de EES-stater vilka då inte (ännu) blivit EU-medlemmar, exempelvis Island. Leder den kommande folkomröstningen däremot till att det svenska EU-medlemskapet tills vidare får skrinläggas, så kommer EES-avtalet under en lång tid att utgöra Sveriges i särklass viktigaste — och också i särklass mest omfattande — internationella överenskommelse och goda kunskaper om EES-rätten blir oumbärliga för många svenska jurister.

Boken betecknar sig i undertiteln som en kommentar till EES-avtalet. Huvudtiteln (*EEA Law*) gör dock mera rättvisa åt innehållet, eftersom boken kommenterar icke blott själva EES-avtalet utan hela EES-rätten, inklusive EFTA-ländernas överenskommelser och institutioner skapade för EES-systemets behov. Regelmaterialet utmärker sig tyvärr inte genom att vara lättläst och lättbegripligt, vilket ställer höga krav på författare vilka har ambitionen att på ett pedagogiskt sätt framställa det för läsarna. Själva huvudavtalet (EES-avtalet) om 129 artiklar åtföljs av 49 protokoll och 22 bilagor, vartill kommer EFTA-ländernas överenskommelser med egna protokoll m. m. I de 22 bilagorna till huvudavtalet görs hänvisning till ca 1 500 EG-rättsakter vilka således indirekt och med vissa anpassningar också blivit en del av EES-rätten. Bara att skaffa sig en överblick över hur materialets olika beståndsdelar hänger samman utgör en betydande intellektuell prestation.

De centrala delarna av EES-rätten bygger på en reception av EG-rätten och skall tolkas i enlighet därmed. Det vore inte otänkbart att skriva en EES-kommentar som koncentrerade sig på det som är specifikt för EES som på de punkter där EES-rätten är identisk med EG-rätten nöjde sig med att hänvisa till den EG-rättsliga litteraturen. Författarna har inte valt ett sådant tillvägagångssätt, utan presenterar EES-rätten i dess helhet. Trots relativt tät text har sidantalet blivit stort, även om boken inte har ambitionen att behandla allt. Av de ovannämnda 1 500 EG-rättsakterna blir de flesta inte ens omnämnda, vilket är ganska naturligt med hänsyn till att de oftast är av teknisk natur och utan nämnvärt juridiskt intresse. Men även beträffande de frågor som behandlas blir framställningen nödvändigtvis summarisk. EES-avtalets konkurrensregler, vilka är praktiskt taget ordagrant hämtade ur EG-rätten, behandlas således på 55 sidor, vilka naturligtvis i fråga om detaljgrad inte kan tävla med de talrika tjocka monografier som uteslutande handlar om EG:s konkurrensregler. Författarna har dock enligt min mening lyckats med att på ett vederhäftigt sätt sammanfatta rättsläget på de behandlade problemområdena och förse läsaren med relevanta hänvisningar till rättsfall och annat EG-

material. Hänvisningar till litteratur saknas däremot för det mesta, utom i form av en selektiv bibliografi i slutet av boken. Som bilagor återger boken också de viktigaste konventionstexterna. Rättsfallsregister (såväl alfabetiskt som i målnummerföljd), lagrumsregister, konkordanstabell avseende EES- och EG-fördragets artiklar och ett sakregister bidrar avsevärt till bokens användbarhet.

Att framställningen innehållsmässigt håller hög kvalitet är knappast förvånande när man beaktar att bokens samtliga författare arbetar eller har arbetat som jurister inom EFTA och har medverkat vid EES-avtalets tillkomst.

Det normala i lag- eller konventionstextkommentarer är att författaren resp. författarna efter en allmän inledning "betar av" lagtexten, paragraf efter paragraf, artikel efter artikel. Den recenserade boken avviker emellertid ej obetydligt från en dylik uppläggning. Den institutionella organuppbyggnaden behandlas exempelvis omedelbart efter EES-avtalets regler om mål och medel (art. 1–7), trots att de institutionella bestämmelserna i avtalet finns först i art. 89 ff. Dylika omkastningar kan dock ibland vara pedagogiskt nyttiga, i synnerhet om man gör den bedömningen att kunskaperna om organstrukturen och om förfarandet vid beslutsfattande är nödvändiga för att läsaren skall kunna tillgodogöra sig den fortsatta framställningen. Det är emellertid tveksamt huruvida en kommentar av denna typ normalt läses från början till slut. Enligt min gissning används den snarare som en uppslagsbok och det är då möjligt att den traditionella kommentarmetoden är mera ändamålsenlig.

Enligt min mening har författarna icke desto mindre lyckats skriva en pedagogiskt lyckad bok, vilken kommer att avsevärt underlätta kunskapsinhämtandet om EES-rätten. Trots att samtliga författare utom en är svenskar var det en god idé att skriva boken på engelska, eftersom den i samma höga grad som i Sverige är relevant också i de övriga EES-länderna. Mig veterligt finns det för närvarande ingen annan juridisk EES-handbok av samma klass och ambitionsgrad, vare sig i Norden eller i det övriga Europa. Det har för länge förhållit sig så att vi i Sverige har haft glädje av utländsk litteratur om den europeiska integrationens juridiska aspekter utan att i någon högre grad själva på internationellt gångbara språk bidra till den gemensamma europeiska kunskapsbanken. Vi har därför anledning att känna viss stolthet över det recenserade verket, vilket varmt rekommenderas till alla jurister — men även andra — som har anledning att sätta sig in i EES-juridiken.

Michael Bogdan

